

İşsizliğin Artması, Hem Ekonomiye Hem de, Topluma Zarar Vermektedir

OECD'nin 2008 yılı İstihdam Görünüm Raporuna göre, 1995-2006 yıllarını kapsayan dönemde, 29 OECD ülkesi içinde, istihdam oranı en hızlı gerileyen ülke, Türkiye'dir.

C.Tanımlı KÜÇÜK

İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı

İstihdam ve işsizlik, uzun süredir, Türkiye'nin en temel problemlerinden biridir. Türkiye ekonomisi 2002-2007 döneminde %6.8 büyürken bile istihdam artışı, yılda sadece %1 oranında kalmış, işsizlik oranı %10'un altına çekilememiştir. OECD'nin 2008 yılı İstihdam Görünüm Raporuna göre, 1995-2006 yıllarını kapsayan dönemde, 29 OECD ülkesi içinde, istihdam oranı en hızlı gerileyen ülke, Türkiye'dir. Ülkemizde, kadınların işgücüne katılımı çok düşük düzeydedir. İşgücü arz ve talebi arasında mesleki nitelik uyumsuzluğu vardır, İstihdamın yaklaşık yarısı kayıt dışıdır ve Türkiye, OECD'nin en katı çalışma mevzuatına sahip ülkesidir. Küresel kriz, bu sorunları derinleştirmiş, daha da ağır hale getirmiştir.

İşsizlik oranında, 2009 Şubat dönemindeki, %16.1'lik ürkütücü zirveden sonra, takip eden aylarda nispi bir iyileşme olmuştur. Ancak, 2009 Ağustos verileri, sanayi üretimine paralel olarak, işsizlikteki nispi iyileşmede geri dönüş yaşandığını ortaya koymuştur. 2009 Nisan döneminde %14.9, Haziran döneminde %13, Temmuz döneminde %12.8'e gerileyen işsizlik oranı Ağustos döneminde %13.4'e yükselmiş, son olarak açıklanan Eylül 2009'da aynı seviye korunmuştur. 2001 krizi sonrasında %10'lara sabitlenen işsizlik oranımız, bu kriz sonrasında %14'ler civarına yerleşmiş görünmektedir. ILO'nun Aralık ayında yayımlanan 2009 Yılı Dünya Çalışma Raporunda, küresel krizle birlikte, Ekim 2008'den bu yana 20 milyon kişinin işini kaybettiği, bu işsizlerin 2 milyonunun Türkiye'ye ait olduğu belirtilmiştir. Bu tespit, küresel krizin istihdamda yarattığı tahribatı açıklıkla ortaya koyuyor.

Eylül 2009 dönemi işgücü verilerine göre, son bir yılda sanayi istihdamı 295 bin kişi azalmış ve istihdamı azalan tek ana sektör sanayi olmuştur. Görüldüğü üzere, kriz nedeniyle en büyük istihdam kaybı sanayi sektöründedir. Oysa, sanayi sektörü, üretim ve büyümenin olduğu gibi istihdamın da lokomotifidir. Sanayinin kaybetmesi, ülkenin kaybetmesi demektir. Bu çerçevede, başta iç piyasanın canlandırılması olmak üzere sanayi üretimini, istihdamını ve rekabet gücünü yükseltici destek tedbirlerinin biran önce devreye girmesi gerekmektedir. SSK primi işveren payında yapılan 5 puanlık indirime rağmen, primler hala çok yüksektir.

Türk sanayicisinin uluslararası rekabet mücadelesini olumsuz etkileyen istihdam üzerindeki ağır prim ve vergi yükü, mutlaka azaltılmalıdır. İşverenin çalıştırdığı işçilerin istihdamının korunmasına yönelik olarak örneğin, geriye dönük olarak, belirli bir tarih baz alınmak suretiyle, prim ödemelerini sürekli ve düzenli yapan işletmeler için, işçi çıkarmamak kaydıyla, sosyal güvenlik prim kesintilerinin belli bir miktarının belli bir süre için devlet tarafından karşılanması imkanı getirilebilir. Kıdem tazminatı büyük bir sorundur. İşletmelerimiz üzerinde büyük bir yük olan bu sorunun, hem işçinin kazanılmış haklarını hem de işverenin rekabet gücünü gözeten bir yaklaşımla çözümlenmesi gerekmektedir.

İşsizlik Sigortası Fonu, istihdamda devamlılığı sağlayıcı önlemler için kullanılabilir. Örneğin, çalışanlar, dönüşümlü olarak, belli süreler için izne çıkarılabilir, bu sürede işsizlik sigortası daha etkin bir şekilde devreye girebilir. Kısaca, esnek çalışma modellerinin getirdiği imkanlardan yararlanabilmeliyiz. Esnek çalışma modelleri, özellikle, kriz dönemlerinde işletmelere ve çalışanlara hareket alanı açmakta; işverene hem kendini hem işçisini koruyabilme şansı vermektedir. 2003 yılında yürürlüğe giren yeni iş kanunu, sistemimize, esnek çalışma modelleri getirmiştir. Ancak, kanunda yer alan bu modeller, maalesef, uygulamaya geçmemektedir. Halbuki, flexibility, yani, esneklik, bugün, Avrupa İstihdam Stratejisinin temel unsurlarından biridir. Bu yeni enstrümanları artık biz de tartışabilmeyiz, uygulamaya koyabilmeliyiz.

İşsizliğin artması, hem ekonomiye hem de, topluma zarar vermektedir. Ulusal istihdam stratejisi çerçevesinde tüm sektörler gözden geçirilmeli ve istihdam kapasitesi yüksek sektörler desteklenmelidir. Tarımın yeniden yapılanması Türkiye için çok önemlidir. Burada yeniden yapılanma ile, büyük istihdam kapasitesi yaratılabilir. İstihdam ile ilgili önemli meselelerimizden biri eğitimidir. Türkiye'deki işgücü vasıflı değildir.

Sanayimiz, nitelikli eleman temini konusunda büyük sıkıntı içindedir. Teknolojik yenilikler, ürünlerin bilgi ve teknoloji içeriğinin artması kol gücüne insan emeğine duyulan ihtiyacı azaltmıştır. Vasıfsız işgücünün iş bulma şansı giderek azalmaktadır ve azalacaktır da. Türkiye'nin yapması gereken, nüfusuna, iş dünyasının talepleri ve koşulları doğrultusunda süratle beceri kazandırmaktır. Bu arada, uzun zamandan beridir yapısal bir nitelik arz eden kayıt dışı ekonomi problemini de küçümsememek gerekiyor. Kayıt altında mükellefiyetlerini yerine getirerek çalışan işletmeler aleyhine büyük bir haksız rekabet doğuran kayıt dışılıkla mücadele etkinleştirilerek sürdürülmelidir.

Kriz dönemleri, tüm yıkıcılıklarına rağmen, bazı konularda öğretici olabilmekte, sistemin zafiyetlerini görmemize ve iyileştirici düzenlemelere gitmemize imkan tanımaktadır. Umut ediyoruz ki, bu sefer, Türkiye işgücü piyasasının yapısal sorunları üzerine odaklanılarak, iyi işleyen, uyumlu ve rekabetçi bir yapıya kavuşması hedefi yaşama geçirilir.

